

יו"ד קיד הלי פת ושלקות של גוים

בית יוסף

במה דברים אמורים בשמכרין בחנות וכו'. כתב החוספות והמדרכי פרק אין מעמידין וספר התרומה סימן קנ"ט וסמ"ק סימן (רכ"ג) ור"ד דהגוים רגילים לערב שמרים של יין נפק בשכר או במשקה של דבש ולפיכך לרין לזוהר ולחוש לזה וכחז בסמ"ק שם ושם היינו דוקא שכר שמרים אבל שכר מתמים או משעורים אין רגילין לערב בו שמרי יין. וכחז עוד שם ונראה דמאור היינו כשעושה השכר לשנה או לחצי שנה אבל נחמת אינו קרוי אורז שאינו עשוי כי אם לזמן מועט וחדע כי עיקר תערובת שמרים היו מחלת עשית השכר כשנותנים אותו בתוך החביות אבל לזמן מרובה אין נותנים לתוכו שמרים שאינו יכול להתקיים שמסרית ומתקלקל על ידיהם עכ"ל אבל לשון חוספות והמדרכי וספר התרומה סימן ק"ס וסמ"ג לאין קמ"ח (דף ג"ד פ"ד) דכשישראל רואהו משכו מן החביות שרי וכדברי רבינו:

ד השמן וכו' ולא משום גיעולי גוים. ברמב"ם כתב הטעם מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריתו וכו' ולפי דברי הרמב"ם ליה דסתם כלים של גוים הוי"ו בני יומן כמו שכתבנו בסיומן קכ"ב (קד: ז"י ד"ה סמ"ס) לפיכך כתב דהטעם מפני שהבשר פוגם את השמן אבל רבינו כתב דסתם דלית ביה משום גיעולי גוים דאפילו הבשר משבית את השמן נמי שרי כיון דסתם כלי של גוים אינן בני יומן:

הרי זה מותר ואינו נאסר לא מפני גיעולי גוים מפני שהוא נאכל כמות שהוא חי ולא מפני גיעולי גוים מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריתו וכן דבש שנחשב ועשו ממנו מיני מתקה מותר מטעם זה ודבריו מוצאים נגמרא פרק אין מעמידין (לט:): ומ"ש ובין מים החמין שלהם מותרים. פשוט שם בברייתא (נ:): ופירש רש"י (ד"ה והחמין) דהא אין משתמין מבנייתן על ידי האור:

הא הקפריסין והקפלוטות והחגבים שלהם הכבושים מותרים במה דברים אמורים שרואה שמוציא אותם מן האוצר וכו' עד ולא חיישינן שמא זילף עליהם יין. פשוט בסוף פרק אין מעמידין (מ:):

יא) וכתב בארמון חיים (ה"ל) אסורי מאלכות את סו ד"ה (הנכס) שם הרשב"א (מה"ק ז"ג ש"ז נב) כבשים של גוים שנותנים בהם יין יש מרובי שהורו שימכרו כולם חוץ מדמי יין נפק שנהם ואומדים כמה דרכן לערב בכיוולא באלו וימכרו חוץ מדמי היין ומותרים המעות עכ"ל:

דרכי משה

יין למרמי בהו שכרא עכ"ל: (ב) וכתב באיסור והיתר הארון כלל כ"ב (ד"ן טו) אבל אי רגילין לתת בו היין להחמיצו או להטעמו אינו בטל בששים דהוי דבר דעביד לטעמיה דאינו בטל עכ"ל וכן כתב בית יוסף בשם תשובת הרשב"א (ח"ג סי' ירד) סוף סימן קל"ד: (ג) וכן הוא סברא זו דאומן לא מרע נפשיה במדרכי ריש פרק כיצד מברכין (סי' קטז):

פרישה

ד) במה דברים אמורים בשמכרין בחנות כו' ולא חיישינן שמא עירב בהן יין. ולא עירב כתב אבי"ה שאם יש בו ששים מותר בכל ענין כדמין יין נמים נותן טעם: (ה) שאם היה מערב יין בחבית היה מתקלקל. אבל נחמת לא מתקלקל בשעה מועטת עד שימכר בתוך מועט: (ו) השמן וכן מים החמין מותרין ואין בהם משום בישולי גוים ולא משום גיעולי גוים. וז"ל הרמב"ם בשמן לא מפני שהוא נאכל כמות שהוא חי וטעם בשר פוגם את השמן ומסריתו וכן דבש שנחשב ועשו ממנו מיני מתקה מותר מטעם זה ע"כ. וממין נמי דהא אין משתמין מבנייתן על ידי האור. רש"י (נ: ד"ה והחמין). (זהו טעם לאין בו משום בישולי גוים ולא לגיעולי גוים) ונאמת שא"ל נטעם שטעם בשר פוגם את השמן ודבש שהרי באלו הכי מותר מטעם דקיימא לן סתם כלי גוים אינן בני יומן אלא שהרמב"ם ש"כ כתב לטעמיה שפירא ליה שאסרין גם בכלי גוים ולא אמרין שאינן בני יומן כמ"ש הטור בשמו בסיומן

דרישה

ב) השמן וכן מים חמין שלהם מותרין כו'. בפרישה כתבתי בשם הרמב"ם הטעם ולא חיישינן לגיעולי גוים משום שטעם הבשר פוגם השמן ומסריתו והיינו לפי סברתו שסוכר סתם כלי גוים בני יומן הן ולפי"ז צ"ע חמין אמאי מותרין להרמב"ם הא אית בהו משום "גיעולי גוים" כיון דסביבא ליה דסתם כלי גוים בני יומן הן ואפשר משום טעמא שכתב

חדושי הגהות

ג) ואפילו שדמי היין יקרים יותר מהכטשים מכל מקום כיון שאינו עושה אלא לרית טוב ולפיומן למען ימכרו מהר וא"ל לזה אלא דבר מועט לכן חיישינן (פרישה וט"ו וק"ט):

ה כתב הר"ן (שם) גבי הא דאמרין הא כי חלה דשיכרא דארמאי אסור מכאן אסרו בחוספות (ג. ד"ה ומאור) ליקח יין רמונים מן הגוים אלא אם כן בא מן האורז לפי שיש לחוש עליו שמא עירבו בו חומץ שלהם שהרי דמיו קלים ממנו והכי מוכח ממאי דאמרין בסוף פירקון (מ:): גבי יין תפוחים אבל במקומותינו נהגו ליקח יין רמונים מן הגוים וכן נראה לי דשרי דכיון דיין של רמונים לרפואה מוכרין אותו ואיכא קפידא אס נתרעב בו חומץ מותר ללוקחו מן

התגר דכל היכא דאיכא למיקפד טפי עלה דמילתא תגר לא מרע נפשיה ואע"ג דליכא למיקס עליה וכדאמרין בפרק התכלת (מנחות מג.) גבי הלוקח טלית מזויזת מגוי תגר (ג):

ז השמן פשוט בפרק אין מעמידין (לז.) שנתחלה אסרוהו ואח"כ נמנו עליו והמירוהו וגרסינן בירושלמי (ע"ו פ"ג ה"ח) א"ל שמואל לרב אכול משחא ולי לא כתיבנא עלך זקן ממרא ואיטרות עליה ואלו ומהו כתב הרמב"ם בפרק י"ז מהלכות מאכלות אסורות (הכ"ב וכו') שמן של גוים מותר ומי שאסרו הכי זה עומד בחטא גדול מפני שהמרה על פי בית דין שהמירוהו וכתב עוד ואפילו נחשב השמן

כקט"ו (קפג): דין תמאה אלא סבר סתמן בני יומן הן וכ"כ ז"י בסיומן קכ"ב (קד: ד"ה סמ"ס). ולהרא"ש ורבינו הא דאמרין נגמרא דלא חיישינן אי משום גיעולי גוים נותן טעם לפגם הוא כו' ראה לומר לפי סתמן אינן בני יומן אלא לא מטעם שהבשר מסרית השמן וק"ל ועיין דרישה: (ו) הקפריסין וכו'. פירוש שומר לפני הן ממין אלף ודך לאוכלן היין ויש שזולקין אותן והקפלוטות כרמים נאכלין כמות שהן היין: (ח) אב"ד הגמברות בחנות אסורין שמא זילף עליהן יין. ולא חילק בין אם דמי היין יוקר מדמיהן או לא דדוקא גבי תערובת היכא דאיכא נחמת שמא עירב יין מתקלקל הכי אלא כאלו שזולף קצת ליפותן ושיהיה להם ריח טוב כדי למוכרם מהר שלהם לא לרין רק דבר מועט בכל ענין חיישינן: (ט) וכן זתים וכו' ובא"ב ש"א יהו נחתיים בסכין שלהם. אף על גב דסתם כליהם אינן בני יומן מכל מקום נראה לי דחוששין בסכין שרגיל להיות שמנונית נדבק בדפנו

הה"ש עצמו פרק אין מעמידין (סי' לז) זה לשונו ומחמין אין ראה דנותן טעם לפגם מותר דשאני חמין דאפילו איסורא בעין פוגם עכ"ל עיי"ש דף פ"ח או אפשר לומר דבספרי הרמב"ם לא גרסינן חמין וכן מוכח קצת מדהשמיט הרמב"ם דין חמין ולא הזכירו לגמרי עיין בפ"ז מהלכות מאכלות אסורות:

(חג) ומ"ש ובלבד שלא יהיו נחתכין בסכין שלהם דעת בע"ה התרומה (פי"ט) שאוסר בצ" שנתחך בסכין של גוים וכו'. כנר נחנאל נסימן ל"ו. וכתב רבינו עזר אורח חיים נהלכות פסק סימן תמ"ז (קלא). כיוצא בדברים שכתב כאן ואח"כ כתב ונראה לי לאפילו לדעת בעל התרומה אם נזהרו זהם נחמכת הסכין אפילו לא נזהרו מלכנסם נקדירה אם אינה נת יומא מותרים כיון דנשעת כבשה נותנין זהם מים נטל חורפיהו ולא שייך תו למימר מחליא לכו ע"כ ואם כן למאי דקיימא לן סתם כליהם של גוים אינן בני יומן אפילו נכבשו ככלים של גוים שרו אפילו לדעת בעל התרומה אם אינם תמוכות נסכין שלהם:

טרופה איכא למיחש לאחד מאלף ביניה דמיני ליה ולא מינכר. ואמרינן בגמרא (לד): אמתניתין דמוריים דחילק אומן מותר ופירש רש"י (ד"ה חילק) כיון דאומן הוא ונקי בדבר מדביל התערובת הימנה משום דלא חשיב עעמא ומקלקל לסולתנית ומרע לה לכוליה ארביה ולא ידעמי למה השמיטו הפוסקים זה ואולי משום דאין דגים הללו מ"וים בינינו לא חשו להאריך בהם. וקורט של חלמית הוא דבר חרף ביותר ואף על פי שהסכין שחומכין אוחו צו לא היה כן יומן חורפיה דחולמיתא מחליא ליה והיו נטמן טעם לשנת: וכבשים שדרך לפעמים נותנין בהם יין וכו'. שם נמשה (לה): מני כבשים שדרכן למה זהם יין וחומץ ככלל דברים של גוים שאסורים זאכילה ומותרים בהנאה ובגמרא (לה): אמר חזקיה לא שנו אלא שדרכן אכל בדוע אסורים אפילו בהנאה ורבי יוחנן אמר אפילו בדוע נמי מותר ופסקו רי"ף (טו): והרא"ש (פי"ט) כחזקיה וכן פסק הרשב"א (תה"א ב"ג ש"ו זב) ומפרש רבינו דשדרכן היינו שלפעמים נותנין בהם יין ושדוע היינו שכולן נותנין לתוכן יין אף על פי שאינו יודע שנחמו לתוך אלו וכן הס דברי הרשב"א נחומת הבית הקלר (שס): וכתב עוד (נק"ז שס) יש מי

רכים הרבה עד שגרעינתן נשמטת ולא חיישינן שמא זילף עליהן יין ובלבד שלא יהו נחתכין בסכין שלהם לדעת בעל התרומה שאוסר בצל שנחתך בסכין של גוים בשביל שהוא חרף שמדמה אותו לקורט של חלמית (ג). והר"מ מרוטנבורק כתב על דברי בעל התרומה לבי נוטה להתיר ואף על פי שאני מורה כספר התרומה אין נראה לי למחות ביד הנוהגין היתר: ט וכן הענבים שלהם אפילו הן לחין הרבה עד שמנטפות וכן כל הכבשים שאין דרך לתת לתוכן יין וחומץ. וכן טרית שאינה טרופה פירוש דגים מחותכין (י) והוא שיכיר ראש ושדרה של כל אחד ואחד. וכן ציר של דגים שיש בו כלכית ולמעלה בהלכות דגים פירשתי כיצד התיירו. וכן עלה של חלמית: י (ה) אבל אסור ליקח מהם קורט של חלמית וטרית טרופה. (ג) וחילק פירוש מיני דגים קטנים מעורבין מפני שדגים טמאים מתערבין עמהן ואין יכולין להפרידן (יב) וכבשים שהדרך שלפעמים נותנין בהן יין אף על פי שאין ידוע שהכל נותנין בהן יין אף על פי כן אסורין לקנותן מהם ואסורין באכילה ומותרין בהנאה (ד).

שומר שכולן אסורין בהנאה לפי שהיין נמוך אלו מכשיר את כולן והרי הוא כאלו היין שנהם עיקר ולפיכך כולן אסורין בהנאה יש מרנתי אומרים שימכרו כולם חוץ מדמי יין נסך שנהם וכיצד משערין

(יג) וכן הענבים שלהם אפילו הן לחים הרבה עד שמנטפות וכן כ" הכבשים וכו' עד מפני שדגים טמאים מתערבים עמהם ואין יכולין להפרידן. הכל פשוט נפרק אין מעמידן (לט): ומ"ש וצמעה בהלכות דגים פירשתי כיצד התיירו. הוא נסימן פ"ג (קלא). ושם (קל) נחנאל ג"כ דין טרית טרופה ושאינה טרופה: וחילק פירש רש"י (לה): ד"ה והחילק מין דגים קטנים טהורים והיא סולתנית ואין לה סנפיר וקשקש ועמידה לגדל לאחר זמן וקיימא לן דמותרת ואמרינן בגמרא (לט). מפני מה אסרוה מפני שערבונה עולה עמה דגים טמאים הדומים לה הלכך לא שנה טרופה ולא שנה שאינה

דרכי משה

אחד בעיר שידוע שאותו גוי אינו נותן בו יין או חומץ מותר לקנות בסתם מן הגוים שבעיר שאנו תולין שמא זה הוא שאינו מחמץ כראשכתן (כתובות כו). בשבויה שהקילו בה לומר שאם יש מחבואה אחת מצלת על כל הכהנות עכ"ל והכי נהיגין עכ"ל האיסור והיתר הארוך. ועוד יותר מזה כתב המרדכי פרק אין מעמידן (ע"ד) (פי"ח תה"ד) וז"ל ועתה בזמן הזה שמתקנין לחם בשמרי יין בבציר זן כתב רבינו ברוך אפילו לדברי רבינו תם (לד. תוס' ד"ה דוריא) האוסר שמרי יין מותר הלחם כי אינו יכול להיות שלא יתקן גוי אחד משמרי שכר ואמרינן בכתובות פ"ב שאם יש מחבואה אחת מצלת על כל הכהנות כולן וכל היכא דאיכא למיתלי לקולא חלינן כהאי דפרק השוכר (ע"ז

(ג*) עיין לעיל סימן צ"ו כיצד נהיגין בדין זו: (ד) וז"ל האיסור והיתר הארוך כלל מ"ג (דין ד' וי"ב) כל דבר דליכא למיחש לבישולוי גוים לוקחין מהן מבושל דליכא למיחש שמא בישלו בכלי איסור דלהא לא חיישינן דמתוך שדרכן לבשל אותן דברים כל השנה ודאי יש להם כלים מיוחדים לזה ועוד דסתם כליהם אינם בני יומן. ומטעם זה לוקחין מהן אותו ירק שקורין בלשון אשכנז קומפ"שט אע"ג המבשלין אותו תחלה דלא נגמר בישולו ע"י גוי דהרי כשחורין ומבשלין אותו משביח ולא חיישינן שמא עירב בהן חומץ או יין להחמיצו אבל אם דרכן בכך יש לחוש. ואמר מהר"ש (מנהגי מהר"ש סי' מב. הוצ' מכון י-ט) אפילו במקום שדרכן בכך אם יש גוי

פרישה

נערויות שצנר נעשה ונחתך יש לומר שצנר חסרו הקשקשיה והסנפיר וכמ"ש שם: (יא) אב"א אסור ליקח מהם קורט של חלמית. חלמית מין פרי שקורין לז"א ומתמכין את קרטיו נסכין ואסור משום שמוניות הסכין. רש"י: (יב) וכבשין. פירוש דרך לכבוש דגים וירק וראש ורגלים של צמחה צמוץ:

ועוד דחורפיה מחליא ליה וכן כתב נהדיא לעיל נסימן ל"ו אצל לקדירה כתב זאורח חיים דלא חיישינן כיון דנשעת כבשה נותנין נהן מים נטל חורפיהו: (י) והוא שיכיר ראש ושדרה. ונסימן פ"ג דכתב רבינו דאין לסמוך אהאי סימן הא כתבתי שם (אות יא, דרישה אות ט) דהיינו דוקא כשנא לפינוי יש צו ריעותא דאין רואין קשקשם וסנפיר אצל

דרישה

ומקלקל לסולתנית ומרע לה לכולה ארביה וכתב ב"י ע"ז ולא ידעמי למה השמיטו הפוסקים זה ואולי משום דאין דגים הללו מצוין בינינו לא חשו להאריך בהם ע"כ. וגם נראה לומר משום דבכל דבר הצריך בדיקה והבדל אין סומכין אבדיקתינו כמו שכתב רבינו בסימן נ"ז (פז): בשם בה"ג (סי' סא קט"ע ע"ד) ובכמה מקומות משום הכי נמי לא כתב רבינו האי בדיקה בזמן הזה ואינו דומה למוריים דכתב רבינו בסמוך בד"א באומן כו' דשם אין צריך בדיקה:

(ובלבד שלא יהו נחתכין בסכין שלהם. ואף על גב דכבר כתב ב"י בסימן צ"ו (קב: ד"ה כתוב) בשם שבלי לקט (ח"ב סי' לו. עמ' קלה הוצ' י-ט) "דלימוני" של גוים אף בסכין של גוים מותר משום דאף אותן שנאסרו בטלין ברוב תערובת ציל דכאן איירי שאין כל כך זחיס מרובים שהיו בטלין השנים או השלשה האשונים דריק. עד כאן המנהג): (ג) וחילק פירוש מיני דגים קטנים כ"י. בגמרא אמרינן אמתניתין דמוריים דחילק אומן מותר ופרש"י כיון דאומן הוא ובקי בדבר מדביל התערובת ממנה משום דלא חשיב טעמא

הגהות והערות

[1] כן הגירסא במרדכי ובד"מ הארוך ובכתה"י ובד"מ הקצר דפוס ברלין ודפוס פרסבורג, ובדפוסים המאוחרים הגירסא בשמרי יין "כבשים" כתב רבינו ברוך אפילו "לר"פ" האוסר וכו' ונראה ט"ס. ודע דדין זה שהביא הדרכי משה בשם המרדכי הביאו הבית יוסף לקמן סימן קכג (קצח ע"ב סוף דיבור ראשון):

ה המוריים שלהם אסור וכו'. פרק אין מעמידין (דף ל"ד):
ומ"ש ולא היישינן שמא ה"ך במקומות שהיין בוז'.

אוחו ואנו לא ידענו כמה נותנין בהם אומדין כמה הוא דרכן לערב
נכונא כללו ומכרו חוץ מדמי אוחו יין נסך שאנו אומדין שנחנו בהם
וראה לי שזהו העיקר עד כאן לשונו (ה):

פירוש אף על פי שיש מקומות מן הגז שהיין בול שאין הדך עובר
שם לא היישינן שעבר על אוחו מקום כדי לערב יין נמוריים דמן
הסמס לא היישינן סכנא את הדך
להלן מהלך יוס או יומים יותר
ממה שזריך כדי לזיף וזהו פירוש
מ"ש נמרא א"ל רבי ירמיה לרבי
ירא דלמא אידי דזור אמו דשוי
חמרא פירוש דהיין שם בול א"ל
התם עקולי ופשוטי איכא פירוש כיון
דזריך לעקל הדך לזור לא היישינן
שהלך לשם לזיף ומ"ש נמי ופשוטי
האלמא נקט שהיה ג"כ לשם רבי
הפלגת שלגים וטורח הוא לנא בלואו
הדך אלז ודאי דבעקולי אי נמי נפשוטי כל אחד הו טעם מספיק
לנא היישינן שהלך מדך הכנסה ללדדין ומה המישב מה שהיה קשה
לביט יוסף ע"ש:

שם נמשנה (כט): המורים של גוים
אסור ואיסורו אסור הנאה דברי רבי
מאיר וחכמים אומרים אין איסורו
איסור הנאה וידוע דהלכה כחכמים
(גדה מט.) ובגמרא (לד): ת"ר מורים
אומן מותר ופירש רש"י מורים של
גוי אומן מותר מורים לא עבדי ליה
מדגים טמאים ומשום חמרא אסרינן
ליה ואומן לא רמי ציה חמרא:
ומ"ש דפיכך אין איסור א"א
במקום שהיין בוז' יותר ממנו

וקונטרס אחרון ולא היישינן שמא ה"ך במקומות שהיין
בוז'. פירוש אפילו ידוע דליכא יין בול אפילו הכי לא היישינן שיעקל
הדך כדי לזיף ומתרו"ך (דרישה אות ו) כתב להחמיר בדוע ולא נהירא
ועיין במצורי ועד כאן:

וכו' ואם הביאו ממקום שהיין ביוקר וכו'. שם ההוא ארנא
דמוריסקא דלמא לנמלא דעכו אוחי ר' אבא נטורי בדה אמר ליה
רנא עד האידנא מאן נטרה אמר ליה עד האידנא למאי נחוש לה
אי משום דמערבי נה חמרא קיסטא דמוריסקא בלומא קיסטא דחמרא
בד' לומי ודלמא אידי דזור אמו דניפיש יא חמרא אמר ליה התם
עקולי ופשוטי איכא. ופירש רש"י קיסטא. מדה: בלומא. בוזא במדינתו
של גוי זה היין נמכר ביוקר והמוריסק בול אלז כלן היין בול
והמוריסק ביוקר ויישינן לערוצי: אידי דזור אמו. דרך שפת היס
עקולי ופשוטי איכא. מיס שהולכין עקלתון ומי שלגים נפשיים על
ומ"ש ולא היישינן שמא ה"ך במקומות שהיין בוז'. אינו מכון
שאלס ממקום שאלס עד מקום שאלס אין שום מקום שיהא היין בול פשיטא דליכא למיחש למידי והרי הוא ככלל מה שכתב חתמה אלס

הסמוכה לזור אמו היא ארנא: דניפיש חמרא. כלומר שהיין בול.
שפת המים ואין מושגי הספינה יכולין לנא בלואו הדך ע"כ:
שאלס ממקום שאלס עד מקום שאלס אין שום מקום שיהא היין בול פשיטא דליכא למיחש למידי והרי הוא ככלל מה שכתב חתמה אלס

דרכי משה

וכיוצא בזה איתא באבן העזר סימן ר' ואפשר לומר דהואיל וסתם
יין דרבנן הקילו בו כמו בשבויה וצ"ע. ועיין לקמן סימן קכ"ג (ארוך
אות יג. קצר אות יא) מדין זו ועיין לעיל סימן צ"ו (אות ה) אם קונין
ירקות וכרוב דפרמי גוים ושאר דברים הנחתנין ונכבשים: (ה) כתב
בית יוסף סוף סימן קל"ד (רכה: ד"ה חומץ) כתב הרשב"א בתשובה
כל המשקין שדרכן לערב בחוכו יין או חומץ אסורין והרי הן ככבשים
שדרכם לחת לתוכן יין וחומץ שאסורין באכילה ואם ידוע שנותנין
לחוכן אסורין אפילו בהנאה מיהו אפשר שמוחר למכרו לגוים חוץ
מדמי יין נסך שבו עכ"ל:

ע: אימא מגבה דחביאת שקלתיה עכ"ל וכדברי הטור לא משמע כן
בדברי המדריכי ח' ודברי הטור המה דברי הגמרא פרק אין מעמידין
ומשמע דבר שדרכן לעשות אסור ולא אמרינן דאי אפשר שאחד ט'
לא יעשה והוא יציל על כולן ובאמת שהוא קולא גדולה דאין ללמוד
מדין שבויה לשאר איסורין דבשבויה הקילו ואדרבה נראה לי דאם
יש גוי אחד שבוירא מערב יין וכל העיר ואדרבה נראה לי דאם
הולכין לקנות יין בבית הגוי אסור לקנות מכל העיר משום דהוי קבוע
וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי אבל אם מביאין הכבשים למכור
חוץ העיר ולא בבתיים אזלינן בתר רובא דכל דפריש מרובא קפריש

(יג) אב"ל בידוע שהב"ב נותנין בהם יין אסורין אפילו בהנאה.
הטעם מפני שהיין נמוך אלו מכשינן והוי כללו היין נסך עיקר:
(יד) המורים שלהם אסור כו' עד ואם הביאו ממקום שהיין ביוקר
במקום שהיין בוז' מותר. פירוש הואיל והתם היין ביוקר לא היישינן
שעבר שם, ונכאן נמי לא היישינן שעבר דמיירי שהעמיד שומיין או שקלא

(ד) אב"ל בידוע שהב"ב נותנין בהן יין אסורין. הרשב"א היה נוהר
מהכרוס מפני שבכל ארץ ההיא היו מזליפין עליו יין וגם עושיין מבשר
השורים חוטיין חוטיין כחוטי הכרוס ומערבין בחוכו: [ה] המורים
שלהם אסור כו'. (עיין ברש"י פרק אין מעמידין דשומן של דגים ומוריסק
לא עברו מדגים טמאים ופסע ראשון ושני נותנין בו מיס ומלח על שומן הדגים
ומוצא שמנן וכשכלות חזרו ונתן אחרות. ולעיל מזה פירש רש"י מוריסק מערבין
בו קרי דגים כדאמרין לקמן דניפיש שמנייהו וציר פירש רש"י ציר מוצעת וזבת
דגים כשכותשין אוחו במכתש חזרו ונעשה חוק בחמין ומטבילין בו. עד כאן המגיה):
[ה*] ואם הביאו ממקום שהיין ביוקר ממקום שהיין בוז' מותר.

(ז) הא ללא היישינן שמא עירט כלן נמקום הולז אלז דמיירי בענין שנשמר לנא
שנשמר אלז ימערב ומיין הפרישה דלזיטריך ללשמועינן כיון דמוריסק של זה המקום שהיין בול אסור הוה אמינא דלזיטריך יין שהוצא לשם גזירה אלז היין

מיד כשהביאוהו. ויש לדקדק לפ"ו מאי רבותא קמ"ל רבינו כמה שכתב למקום
שהוא בול הואיל ומיירי נעמדי שומרים פשיטא דשרי ויש לומר דהא קמ"ל
דלף על פי שהמורים של זה המקום שהיין בול אסור אפילו הכי המורים
שהוצא לשם ממקום שהיין ביוקר מותר ולא גזרינן מורים שהוצא לשם אלז
מורים של זה המקום עלמנו ועיין דרישה:

ח) בכתי' הנוסח "וכדברי" הטור לא משמע "כאן" "כדברי" המדריכי: ט' כ"ה בכתה"י, ובד"מ הארוך הגרסא הגירסא שא' ומה שנתורבב הטעות וכתבו
דאי אפשר "שאם" לא יעשה ואין לזה מוכן: ז' תיבת "לקנות" הוספנו על פי כתה"י: יא] בגמרא לפנינו "דשו"י" חמרא, ופירש רש"י דשוי חמרא
כלומר שהיין בול שוי לשון וול כדאמרין בעלמא (כ"מ דף נב ע"א) עשיק לגבך ושוי לכריסק:

בפרק אין מעמידין ההוא ארנא דמוריסקא דאתא לנמלא דעכו אוחי
רבי אבא נטורי בדה אמר ליה רבא עד האידנא מאן נטרה אמר ליה
עד האידנא למאי נחוש לה אי משום דמערבי בה חמרא קיסטא
דמוריסקא בלומא קיסטא דחמרא בד' לומי ודלמא אידי דצור אתא
דניפיש חמרא אמר ליה התם עיקולי ופשוטי איכא ופירש רש"י קיסטא
מיהו. לומא במדינתו של גוי זה היין נמכר ביוקר ומורים בול אלז
כאן איפכא. אידי דצור אתא דרך שפת היס הסמוכה לצור אתא כו':
[ו] ולא היישינן שמא ה"ך במקומות שהיין בוז'. כתב ב"י אינו
מכון דאם יש שום מקום בדרך שהיין בול ודאי דהיישינן דלמא

הגהות והערות
הדושי הגהות
הגהות והערות

הדושי הגהות
הגהות והערות

הגהות והערות

דמי היין יקרים מדמי המורים מותר ואם יש שום מקום בדרך שהיא היין בול ודאי דחיישין דילמא אורחא דההיא אחרא אלא אם כן נודע שלא היה יכול לצא אל המקום ההוא מפני שום מעכב שהיה בדרך וכדאשכחן ד"ל דילמא אידי דלור אחאי ואינטיריך לאהדורי התם עקולי ופשוטי איכא (ו): ומ"ש

בד"א בפעם ראשונה ושניה וכו'. עד סוף הקימן פשוט שם ופירש רש"י פעם ראשון ושני שכן דרכן נוהגין מים ומלח על שומן הדגים ומולצות שומנו וכשכלות חוזר ונומן אחרים: וכתב הר"ן ז"ל (יג. ד"ה מוריס) אהיה דקיסטא דמוריסא בלומא שמעיין שלא השוו חכמים מדותיהם בלוקר המורים ללוקר בכל מקום ובכל זמן הילכך מסתברא שלא נאסר אלא בזמן שרגילין לתת לחובו יין אצל בזמן שאין רגילין לתת לחובו יין מותר וזהו מה שכתב הרמב"ם בפרק י"ז מהלכות מאלכות אסורות (הכ"ו) המורים במקום שרגילין לתת לחובו יין אסור וכתב הרשב"א (תוה"א כ"ג ש"ו טא): שעל זה סמכו ליקח מוריס בכל מקום מכל אדם לפי שלא נהגו עכשיו לתת לחובו יין כלל עכ"ל. וכתב עוד הרשב"א וכן מפקדין אותו ושולחין אותו ע"י גוי שאין הגוי נותן אל דעתו ללוקר המורים וליתן היין שהרי לא נודע שהיין יפה למורים ואם צא ללוקר ולהלוף מים הוא נותן ולא יחא חמור מפקיד מלוקר מן הגוי שמוטר עכשיו כמו שביארנו:

בית יוסף יו"ד קיד - קטו הלי' פת ושלקות של גוים בית חדש

בתב נמרדכי וכו' (היינו) כל משקה שהוא יוקר מן היין אסור לשמוט ממנו אלא אם כן רואהו ישראל מושך מן החביות ע"כ ומכל מקום נראה מה שאין דרך להתערב כלל אין מוששין בך מהרש"ל: כתב עוד נמרדכי (סס) על שם ראב"ה דשכר שלנו אע"פ שמושחין היורה בשומן חזיר נותן טעם לפגם הוא וצטל בששים עכ"ל כלומר ועוד דאפילו נותן טעם לשכר צטל בששים. וכמו עוד שם על הא דקאמר (דף ג"ג) האי גוי דשדי חמרא לבי מלמי שרי פירוש שאם נתן גוי יין למקום עשיית המלח שומנים יין נמלח כשמרמיחין אותו מותר שמתייבש והולך לאיצוד ומכאן יש ללמוד הימור על המלח שנותנין בו דם כשמרמיחין אותו כדי שיתלבן שמתייבש ואין בו אלא הנאה בעלמא שיתלבנו בך וכ"כ התוספות (גג. ד"ה האי) על שם רבינו תם וכן פרי"ם שמוטר לבשל דיו ציין נסך דלחיל לאיצוד והטעם מתקלקל ואין בו טעם יין כלל ור"י פירש דלוקר נהגה למאן דמחמיר גם עתה נסתם יינם לאסרן בהנאה אצל אדם כתבו בו ספר מותר לקרות בו ונמרדכי יסן איתא דדיו שעושין הגוים ולפעמים עושין אותו מיין יש להחמיר שלא לכתוב הימנו ולפעמים נותן הקולמוס לתוך פיו צדוד שיש עליו דיו ונחשב"ן סימן שע"ד כתבו דיו שניתך ציין של גוי החירו ר"י יב):

סימן קטו

פרטי דמיני המבוראים בזה הסימן

[א] חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אסור: היה חולב בביתו וישראל יושב מבחוץ: היה לו דבר טמא בעדרו וישראל יושב מבחוץ והגוי חולב לצורך ישראל: [ב] דין גבינת הגוים שהעמידה בעשבים: [ג] דין חמאת הגוים:

א (6) [א] חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו

בית יוסף יו"ד קיד - קטו הלי' פת ושלקות של גוים בית חדש

בית יוסף יו"ד קיד - קטו הלי' פת ושלקות של גוים בית חדש

בית יוסף יו"ד קיד - קטו הלי' פת ושלקות של גוים בית חדש

קטו פרטי דמיני המבוראים בזה הסימן

[א.ב.] אין מעמידין חלב בקדרה שהעמיד בה הגוי: אם מותר לבשל בקדרות ישראל האוכלין גבינות הגוים: [ג] לקח חלב ונעשה ממנו גבינות ושלקן עד שהלכו צחצוחי חלב: חלב שהעמידוהו בחלב (חמאת) [חמור] של גוים:

א (א) חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אסור שמה עירב בו חלב טמא. משנה בפרק אין מעמידין (לה):

דרכי משה

(ו) וז"ל נראה דברי רבינו מכוונים והראיה שהביא הוא אינו מכוון דשאני התם דידעו בודאי שבאותה דרך היה מקום אחד שהיין היה בוזל ולכן פריך דלמא אידי דצור אתא כלומר אחרי שידענו שהלך באותה דרך מנ"ל דלא אויל סמוך לצור שהיה יכול לקנות יין ולערבו ומשני דלא היה יכול לילך על שפת הנהר והיינו סמוך לצור ואע"ג דעבר באותה הדרך מכל מקום סמוך לצור לא אתא אבל במקום דלא ידעינן אי עבר דרך מקומות שהיין בוזל ודאי לא חיישינן שמה הלך במקומות שהיין בוזל והמה דברי רבינו כנ"ל:

פרישה

(במה דברים אמורים בפעם ראשונה ושניה כו'. ז"ל דניכר המורים שאין כ"כ שומן נפסם השלישית כמו נפסם ראשון ושני. עד כאן המגיה):

קטו (6) חלב שחלבו גוי כו' לא שנה חלבו צורכו או צורכו ישראל כו'. נקט הכי דלא תימא דוקא חלבו לצורך ישראל אסור משום שמה עירב בו חלב טמא אלא חלבו לצור לא עירב חלב טמא לפי שחלב טמא אינו טוב לאכילה כחלב טהור שהיא טובה יותר קא משמע לן דאפילו הכי אסוריה אפילו חולב לצרכו וכן משמע מדברי סמ"ק כתבתי דרישה:

דרישה

אורחא דהאי אתרא אתא אלא אם כן נודע שלא היה יכול לבא אל המקום ההוא מפני שום מעכב שהיה בדרך כדאמרין בההוא ארבא (כתבתיהו בסמוך) דאצטריך להדורי ליה התם עקולי ופשוטי איכא פירש רש"י מים שהולכין שם דרך עקלתון ומי שלגים נפשרין על שפת המים ואין מושכי ספינות יכולין לבא באותו דרך עכ"ל כ"י ולעד"נ ליישב דרבינו בספק איירי אם יש מקומות שבין מקום הובאתו עד כאן יין בוזל או לא ואשמעינן דלא חיישינן דלמא ישנו מקומות ועבר שמה והא דחשו בגמרא אי לא טעמא דעקולי ופשוטי שאני התם דהיה אידי דצור

חדושי הגהות

[ה] (ח"ב) סימן קל"ג והך טעמא דחזונו נטר השוורים ליתא לפנינו שם ואולי נחשב"א שצד הרב המחבר היה כתוב כן ועיין בש"ך אות קטן כ"א:

הגהות והערות

[ב] דין זה מובא לקמן בבית יוסף סוף סימן קכג ובדרישה סוף סימן קכד ובדרכי משה סוף סימן קלד:

ז וע"פ ס"ק ק"י. כן הוא בכל הספרים ובע"פ וט"ס הוא וז"ל קל"ד במקום קל"ז שכן הוא שם בסוף הסיומן או ז"ל וע"ל ס"ק קל"ז וע"ל סימן קל"ד במקום שנהגו כו' כי בסיומן קל"ז נתבאר דין זה דמשקים בכלים של יין וע"פ ח דכיון דאית ביה קפידא. אם נמערב בו חומץ וכה"ג: ט ואינם נאסרים משום בישולי

יורח ממים וכו' וד"מ העמיקו כאן נראה דהוא ס"ל דכע"פ י"מ שמיא הכי ע"כ נודעו גם כאן סגי בששה כן לא מתקלקל כיוון שהוא זמן מועט:

בשם המרדכי בשם ראב"ה לדרוך ס' און מזה הטור ס' קל"ד לדרוך ס' אצל און לא ק"ל נראה לע"ד: (ה) הרה בפתקתא. אצל בתנות (ו) ששים בון השמרים. כבר כתבתי בסעיף ז' ללדין בששה סגי: (ז) משום בישולי

עובד כוכבים. דנאלקין כמות שכן מין ולא משום גיעולי עובדי כוכבים דנשר ושומן פוגם בשמן ודגש כדלעיל סימן ק"ג ס"ד א"י סתם כלים אינן בני יומן דלקלקל ס' קכ"ז ועיין נחשונה הרב בני יומן דיתר שמן זית: י וה"ה ז'מים המין ש"הם. שאין בהן משום נשולי עובדי כוכבים שנאלקין מין כדליתא בשנת פרק גמא טומנין (דף ג"ז פ"א) ורש"י פירש בענינה כוכבים (דף ג"ח ע"ב) מפני שאין משתמין מצרייתן ע"י האור: יא ז'מים המין ש"הם. ולכלי העובד כוכבים אין למוש משום גיעולי עובדי כוכבים דשומן פוגמן מלשמות עכ"ל העט"ו ולפ"ו אפילו הכלים של עובד כוכבים ז"י מותר דהא השומן פוגם נמים ותימא דודאי שומן משביח נמים וזהו דבר שהמוש מעיד עליו וכן הוא בדוכתי טוני נפוסקים "ומהם נמו" והר"ש סוף פג"ה שכתבו שם להדיא ולפ"ו רבינו אפרים יתחא מה שזוהה חורה להגעיל כלי מדין בני יומן והלא אין נמים ס' כנגדן והמים נ"י כו' עכ"ל אלתא דאפילו החומץ מים ככלי של עובד כוכבים וכן אסורים וכן מוכח להדיא בדברי הר"ן פא"מ ד"ה לאוסרה שדה ע"ש הוא פשוט אלא הטעם הכא דמתרין ממין שלהן משום דסתם כלים של עובדי כוכבים אינן ז"י כלקמן ס' קכ"ז סעיף ו' וע"ש וכ"כ הר"ן שם ושאר פוסקים והוא פשוט: יב שהם חריפים בו. כי האו"ה כלל ל"ח דין ט' וט"ו "דהיינו דווקא שנחתכו לאחר שנכבשו שאו הם חריפים וכו' והלא דלא אמרין דהטעם נתבטל ז"י וגו' הראשונים ונעלים ברוב נתבאר

(מרדכי בשם ראב"ה) בד"א כשמוכרים בחנות ויג אבל אם רואה שמוציאים אותו מהחבית מותר ולא היישינן שמא עירב בו יין שאם היה מערב יין בחבית (ה) היה (ח) מתקלקל: הגה ואע"פ (ג) שרגלים למשוח היורות והכלים בשמן חזר אין לחוש דהוי נתינת טעם לפגם גם בטל נס' (ארוך כלל מ"ד ובמרדכי פא"מ) וידן גם אין לחוש אם נתנו משקין אלו בכלים של יין ז ועי' לקמן סימן קל"ז במקום שנהגו לתת דם או שאר איסור לתוך המלח או דיו או חם מותר או אסור:

עובדי כוכבים. שהרי נאלץ כמו שהוא חי ולא [משום] גיעולי עובדי כוכבים דהיינו פליטת הכלי מאיסור שהיה בו מפני שהשכר פוגם את השמן וכן דגש ועי' בס' ק"ג ס"ד מ"ש שם וכאן מיירי מכלי שהוא ז"י לאיסור אצל סתם כלי אמרין שאינו ז"י: (ח) הקפריסין. פירוש שומר לפני ממין זלף ודרך לאלקן חמין ויש ששולקין אותן והקפלוטות ככתבם נאלקין כמות שכן מין: (ט) שמוא זי"ף ע"הם י"ו. ואפילו נתקוס

ה' סייך רמונים שמוכרים לרפואה מותר ללקחו מהתגר אפילו שלא מהחבית איה (ט) שכמיו יקרים מהיין משום ח [טו] דכיון דאית ביה (ט) קפידא לא מרע נפשיה (וכן כל דבר שקונים מן האומן דלא מרע נפשיה) (כן משמע מדברי הר"ן פא"מ ומרדכי ר"פ כילד מנכרין):

באר הגולה
ט הר"ן שם: י חוס' שם דף ל"ב כדי להעמיד מהר וכו' המרדכי ואגודה פרק א"מ "הב"י כתב בשם המרדכי בשם אבן העזר אם פירש ט יין וכו' אצל לא כתב שמרי' ולא זכתי ס' לפסור ד"מ: יא שם משנה דף ל"ה ובמרדכי רבי יהוד' גמא' וכו' דמנו עולה והמריכו דף ל"ז: יב שם דף ל"ח וע"ש: יג ברומא שם דף מ': יד שם משנה דף ל"ה "הב"י ודמפרש במרדכי דף מ': טו טור כגון בעל התרומות

ו [טז] צריך לזוהר ולבדוק ולהקור בשכר ובמשקה של דבש שעושים העובדי כוכבים כוכבים עכשיו אם נותנים בהם שמרים של יין: הגה ואם דרכן ליתן בו שמרים אסור לקנות מהם (ט) [יז] אם (ה) אין נמשקה (ו) (י) ששים מן השמרים (הב"י בשם חוס' ומרדכי) [יח] והוא דלא עבדי לטעמיה דלטעמיה אפילו באלף לא בטיל (ארוך כלל כ"ב וכו' ס"ס קל"ד בשם משנה רש"י וע"ל ס' קכ"ז ס"ק כ"א):

עובדי כוכבים ולא משום גיעולי עובד כוכבים י [יט] וה"ה יא למים חמים שלהם:

ח (ח) הקפריסין והקפלוטות וההגבים שלהם הכבושים מותרין והוא שרואה שמוציאים אותם מהאוצר אבל הנמכרים בחנות אסורים (ט) שמא זילף עליהם (י) וכן יזיתים שלהם הכבושים מותרים [ב] אפילו רכים הרבה עד שגרעינתן נשמטת ולא היישינן שמא זילף עליהם מייין [בא] ובלבד שלא יהיו חתוכות בסכין שלהם: הגה דמאחר יב שהם (יג) חריפים בלגו מן הסקין [בב] אצל אם נכבשו בכלים של עובד כוכבים מותרים דמאחר יג שיש (יד) מים עמסה כבר נתבטל חריפתם וכן כל כיוצא בזה (כ"י בשם א"ח סימן תמ"ו) ועיין לעיל סימן ז"ו:

עובדי כוכבים ולא משום גיעולי עובד כוכבים י [יט] וה"ה יא למים חמים שלהם:

עליל ס' ז"י ס"ק כ' ע"ש: יג שיש מים עמדה. דוקא שהרוב מים אצל אם הימים רוב הרי הן בחריפתן ואסורים אפילו

עובדי כוכבים ולא משום גיעולי עובד כוכבים י [יט] וה"ה יא למים חמים שלהם:

(*) י"ל כי מים הנחפס לפניה השומן מהק"ל לפגם. ושם מיייר נמים הנחפס לאוכל.

עובדי כוכבים ולא משום גיעולי עובד כוכבים י [יט] וה"ה יא למים חמים שלהם:

ביאור הגר"א

[יג] אבל אם כו'. לי"ב א"י מ' [יד] גם אין כו'. לי"ב ב' ועי' כ"ז בתוס' לי"ב א' ד"ה ומאמר כו': [טו] דכיון דאית ביה וכן כו'. כמ"ש במנחות מ"ג א' וכ"כ במדבר רפ"ו דברכות על מ"ש הא"י היחלאת כו' ולתערובת יין ושאר דברים האסורין לא היישינן דאוסן לא מרעי נפשיה: [טז] צריך כו' ואם כו'. חוס' ד"ה הא"י מהא דחלף שם: [יז] אם אין כו'. כמ"ש ס"ד: [יח] ליקוט' והוא דלא

פתחי תשובה

(ג) שרגילים. עיין בשאלת יעקב ח"א ס' ק"ו שמוהה אחד הוהיר את העם שלל לאכול פולין להם הנלקטים מן העובד כוכבים לפי שהגדול נשען על שמכנתין אותם בצריה כדי לנאלקן וכבש הוא ז"ל הוא מותרת בלא טעם דצריה נותן טעם לפגם ולא קפדי אלה לחומה דפולין שיהיו נראים לנפש וז"ל הוא מותרת כי הוא דואי לאו מלחא וי"ש מה שאין אנו יודעים האמת אם כן הוא וכו' נמי עבדי ליה ודאי פורמא בעלמא עבדי ולא משכו ליה גזוהי אלא לטעור וזמא ע"ש: (ד) קפידא. עיין בגמ"א ס' ה' ס"ק"א: (ה) אין במשקה ס'. אצל או אלא ס'. שרי אע"ג דבגרי המעמד אסור ככל שהוא כדלעיל ס' פ"ו סעיף י"א מ"מ י"ל דשמרים לא תקבל מעמדי ולא דמי לנביה דהתם ניכר האיסור עיין שהלג נקפא מתממן משא"כ הכא שאין האיסור ניכר כלל שיהי' השמרים אין עושים רק שהשכר מוסס מתממן ואין חילוק בין קורט מסיקה לאחר תסיקה כ"ל לעיין טעם אצל לעיין מזהה כמלכאו או כן עשה. כ"ל ב"ב פ"י כמ"י היראו ש"מ א"ח סימן תמ"ח ס"ק י"א. ומטעם זה התייר בשמרים שעה"ש שנחטט לתוך חבית של שכר ויש ששים ע"ש עוד פה:

(ח) מתקלקל. אצל בתנות כיוון שהוא זמן מועט. ט"ו: (ט) קפידא. אם נמערב בו חומץ וכה"ג. ש"ך: (י) ששים. וכבר כתבתי בס"ד ללדין בששה סגי. ט"ו: (יא) בישולי או גיעולי. פי' פליטת הכלים והטעם דנאלקין כמות שכן מין ובשר ושומן פוגם בשמן ודגש כדלעיל ס' ק"ג ס"ד א"י סתם כלים אינן בני יומן דלקלקל ס' קכ"ז ועי' בס' ק"ג ס"ד מ"ש שם וכאן מיירי מכלי שהוא ז"י לאיסור שאין משתמין מצרייתן ע"י האור וכה"ג: (יב) יין. ופ"י במקום שיהיו ציורק מ"מ מיישינן שפשה כדי לנשות להם ריח טוב ביון מועט שמוזק עליהם. ט"ו: (יג) חריפים. כתב האו"ה דווקא שנחתכו לאחר שנכבשו שאו הם חריפים ע"ש והא דלא אמרין דהטעם נתבטל ז"י וגו' הראשונים ונעלים ברוב נתבאר לעיל ס' ז"י ס"ק ד' (יד) מים. דוקא שהרוב מים אצל אם הימים רוב הרי הן בחריפתן ואסורים אפי' הכלים אינן ז"י דמשו ליה לנשח. ש"ך:

פרי חדש

אילקע לבי הוא עובד כוכבים שזמנו לפטור אלו כליתא דהם וכן נפקד ב' דפ"ה איתא דמומאי את העובד כוכבים בשנת ואע"פ שיש לחוש דמיירי שהעובד כוכבים מוסס לבדו והשכר לבדו מ"מ פשטן על דברים משמע שמוטב להסב עם העובד כוכבים בשנתן אחד וז"ל אם רוב המסיקה עובדי כוכבים כמ"ש הרמב"ם ז"ל: ובהסתברא דלפי' נמתה על מתנה נמי י' לאסור וכו' דייק לשינה דהרמב"ם שכתב ואם היה רוב המסיקה שרואל מותר מכלל דנמתה על מתנה אסור ודמתן נגמ' מנכרין גבי מתן מנחמת בשנת ומל' כו' יקן נמכר דנמתה על מתנה אוליין לתומרא ואמרי' נמי נפקד כל כתי' נר שהלוק נמתיקה אם רוב עובדי כוכבים מותר להשתמש לאורה אם רוב ישראל אסור מתנה על מתנה אסור אלתא דנמתה על מתנה אוליין לתומרא ומי' כן מסיקה דפקד כל כתי' אנו מסיקה של אפילו ושמייה דהא קתוי רוב

עובדי כוכבים מותר וכו'ן דליכא רוב עובדי כוכבים הכי מלי להיסב היהודי עמיה והיהא דשמואל איתא אחריו היו יתבי שהדי דשמואל באופן שרוב המסוקין היו ישראלים אלא דלא תשוב לכו תלמודא משום כבודו דשמואל וכה"ג משני הגמרא בריש מש' גיעין ופקד קמח דסנהדרין גבי מלחא אחריתא ע"ש אלא שיש לקדק על זה מהא דאמרין נפקד ומסקין בהם דאפילו ממתה על מתנה מנכר וליידי דמתן רישא וזו אינו מנכר אם רוב ישראל מנכר ומוסקין בהם דאפילו ממתה על מתנה מנכר וליידי דמתן רישא וזו עובדי כוכבים תנא סיפא רוב ישראל ומדמתי' לברוי' משמע דמתנה על מתנה אוליין לקולא וי"ל דשמי' התם דנמתה עובדי כוכבים סתמא אית כתי' דהתיירא נמי שהלוקין בלל מו"ש משראל ולפקד נמתה על מתנה מדין הוא להקל ולדונו כרובי דהיתרא:

גליון מהרש"א

קיד (פעיף ד' ברג"ה) דהוי נתינת טעם לפגם. ס"י ק"ד ס"ב ועיין סימן קכ"א ס"א בהגיה דטבע היין לברוח מן החלב: (ש"ע פעיף ה') דכיון דאית ביה קפידא. עמ"ש בגליון לקמן ס' ש"ב בס"ד כ"ח וברואי כן הוא דאטו בשר לא עבדי לטעמא למים שבמשלים בו ומ"מ בטל בס':

אוצר מפרשים

אי אמרי' בשאר קורט של חלתית ועי' ש"ך בס"י ג"ל דברים חריפים דחורפיה משוי ליה לשבח דהבא דכל עיקר איסור הוא כדי להרחיק מן העובד כוכבים הטור טפי כמ"ש הבי' בשם הראב"ד ורשב"א לעיין בישול חמיר טפי מן שאר אסורים כדי להרחיק מהם וע"ש א"כ י"ל ה"י לעיין זה נמי חמירא ומה שהקשה ש"ך בס"י י"ב א"ל הלא אמרי' הטעם נתבטל בבי' וגו' הראשונים א"כ יהיו בטליון ברוב י"ל כיון דאם היינו יבולים ליעוד איהו זית נתתן בסכין האיסור הא יכול ליקום עלה ע"י קפילא ארמאי וכה"ג ל"א דבב"מ תד' בתרי בטיל אלא היכא דליכא למיקם עלה א"כ לק"מ דרד"ק:

(ש"ך ס"ק י"א) ומהם בתוס' והרא"ש סוף פרק גיד הגשה שכתבו שם להדיא. נ"ב וכן הוא בפירוט בתוספתא סוף עבודת כוכבים ד"ה מנאן ואל"ך לישיתי שכתבו בפירוט על ההוא דינא ולא שרין לעיל בפרק שם חמין של עובדי כוכבים אלא משום דסתם כלים של עובדי כוכבים אינן ז"י. ובפרק אין מעמידין הלכה ל"ד והמתקן של עובדי כוכבים אין ראה דייל ש"ה שפוגם אפי' הוא בעצ' ע"כ דייק שאין להביא ראה משם דייל הכי אבל להאמת קדיילי' טעם לפגם מותר אין לנו ראה הפוגם אפילו בעיין: (פעיף ח') ובלבד שלא יהיו חתוכות בסכין שלהם וכו'. ואע"ג דהמחבר הביא בס"י צ"ו ב' דעת

(מטה יהונתן)
ש"ך ס"ק י"ב (*) דהיינו דוקא שנחתכו וכו'. פשוט דזה דלא דכרבי רמ"א בהג"ה גז"ע שהש"ך

(ח) ובלבד שלא יהיו חתוכות בסכין שלהם וכו'. ואע"ג דהמחבר הביא בס"י צ"ו ב' דעת

יורה דעה קיד הלכות מאבלי עובדי כוכבים

הכלים אינן צ"י דמטוי ליה לשבח כלעיל סי' ז"ה ס"ב בהג"ה: יד בריית שאינה טרופה. פי' דג שראש ושדרה שלו ניכר שהוא טהור וע"ל סימן פ"ג ס"ק ו' וכו': טו קורט ש"ה חליתית. דלע"ג דקסת כלים של עובדי כוכבים אינן צ"י אגז מרופה דלחית משוי ליה לשבח: טז מיני דגים קטנים. שאין להם קסקת ועמדים לגדל לאחר זמן וק"ל דמותה (כלעיל ר"ס פ"ג) רש"י וכן פי' הרמב"ם כפי' המשנה והגרנטורה ולפי' משמע דשאר דגים קטנים שיש בהן קסקת מותרים שהרי יכול להבחין צנייהם וצ"ח העמאים: וז' אסורים אפילו בהנאה ויבחרו ב"דו הויזן מדמי יין נכח ב"ד. היינו מדינה אצל לנאלי דק"ל ר"ס קכ"ג דקסת יינס בזמן הזה מותר בהנאה במקום הפסד מרובה ה"ה הכא וק"ל: יח דת"ינן אפ"ה ב"ד. כלומר ומותר ליקח מכולן אפילו מהן צנתייהן דכל אחד ואחד שאני לוקח ממנו אני אומר והו' שלא עירב ואפילו רוב דרכן להתערב כיון שאין ידוע בודאי שעירבו אמרי' שהאחד שלא עירב מציל על כולם דלאמרינן בסוף האשה שנתארמלה דעיר שכבשה כרכוס (פי' מיל) כל הכהנות אסורות ואם יש שם ממנוה אחת דהיינו שמתוקת אחת מצלת על כל הכהנות והוא הדין בכל אסור דרבינן כיוצא בו וע"י לקמן סי' קכ"ט סוף סעיף י"א בהג"ה וז"ע בתשו' מהר"ל סי' פ"ו גבי מ"ש שם אמאי מתירי' סלחות של עובדי כוכבים דמקמתן מחמירין בעמרים כו' עד ז"ל דקונין במקום הקבועות ע"ש: יט אולינן בתר רובא. דל"י רוב ודל"י מערבים כל הפורש מהן אסור ואם רוב ודל"י אין מערבים כל הפורש מהן מותר אצל

שהיין ביוקד מכל מקום מיישין כדי לעשות להם לוח: (י) טרית שאינה טרופה. פירוש דגים (זא) קורט ש"ה חליתית. חליתית הוא מין פרי שקורין בלור"א ומתכין את קרטיו אומדן כמה הוא דרכן לערב כציוצא באלו ומכרו חוץ מדמי אותו יין: (ג) ואם ידוע שנוצר כוכבים א' הוא בעיר ב"ד. בל"ה כלל מ"ג דין י"ב כ"כ בשם מהר"ש ואם יש עובד כוכבים אחד צעיר כו' מותר לקנות בתוספת מכל עובדי כוכבים שצעיר הדיו כמו מחנאה אחת שמלכת על כל הכהנות עכ"ל וק"ל דהא הו"ה דמחנאה אימא צפרק צ' דמחנאות דף כ"ו) ואם עדיפא מיהא דשם יש לכל אחד מהכהנות ספק ספיקא ספק אם היתה נאומה ממחנאה אם מימאי לומר לא היתה שמה לא נאומה וזה לא שייך כאן דמה מושיל מה שאין עובד כוכבים זה מערב לשאר שדרכן לערב הלא השאר הם חלילו לא היה עובד כוכבים זה צנייהם ואל' דכאן מיירי ג"כ מספק דלא נודע איהו עובד כוכבים הוא שאינו מערב דלא נזכר כאן שום רמז זה דמיירי מלא דיעו איהו עובד כוכבים הוא ויעוד קשה דהילך לומר מהר"ש מהי"ה דמחנאה דשם לא מהני אלא בדיעבד להחיר הכהנות לצעליהן משא"כ כאן היתר לקנות למחלה מכל עובד כוכבים. ונ"ל דכאן לא מיירי מספק איהו עובד כוכבים אלא ידוע הוא והספק הוא בשאר ולמודו של מהר"ש הוא באופן זה דשם במחנאה שגמח להחיר כל הכהנות כפעם אחת הו' חלילו נחת לשאלו צנת אחת כמו שכתבו החוספות שם ממילא אין לך מעלה מלך

שנוכל לומר על כל אחת שהיא המחנאה דהא אתה ממיר את כולם כפעם אחת א"כ אתה ממיר בודאי אף מי שלא היתה ממחנאה אלא דע"כ לומר דמ"מ כיון שיש זד מעלה לאחת מהם מהני גם להשאר דומה לדבר מה שמלינו כפי' ק"י שאם נאבד אחד מהם דמותר לאכול השאר שנים שנים דוקא מטעם שבוטלי' יש צנייהם אחד שהוא טהור ע"כ מושיל גם להשאר ה"י כן הוא בהנהגה כהנות דכיון שיש אחת צנייהם שיש לה חוקה עובדה מושיל לכולם ה"י כן הוא בהנהגה עובדי כוכבים אע"פ דכאן אין ספק שיש עובדי כוכבים אחד מערב מ"מ הדבר שקול כמו דהתם יש גירעומא דנת אחת וזה כנגד המעלה שלא נודע מי היתה ממחנאה ע"כ כאן אנו אומרים כיון שיש עובד כוכבים אחד מחנאה כשרות אמרינן דגם האחרים בחוקת אלה דהתם הוה ספק דלורייתא דהיינו איסור אוסם ע"כ מותר דוקא דיעבד אצל כאן הוה ספק דרבינן כמו שכתב רמ"א מותר אפילו לכתלה אלא דקשה צמ"ש רמ"א "כל שאין ידוע שלא עירבו לשון רבים הא אפי' אם נודע שיש אחד שמערב בודאי אסורים כולם כדמסיק אה"כ ע"כ נראה לענ"ד עיקר דל"י ש' צנת א' שהוא ודאי מערבים בו יין לא מהני ליה אף אם יש צנת אחד דודאי אין מערבים דהו' ממש דומיא דב' שצילין דכל דמיקון רבינן כעין דלורייתא מיקון אלא אולינן בתר רובא כמ"ש אה"כ ומו' דהיא דשני צנילין מיירי גם כן צנומאה דרבינן כמבואר בת"ה הארוך דף ק"י: (יד) דב"ב

טז משנה שם דף ל"ט: יז משנה שם דף ל"ט: (כ) לומר אפילו בהנאה דכל אחד ואחד שלוקח ממנו אומר וזה שלא עירב כיון שלא נודע דעירב משא"כ בספק דמיירי דידוע בודאי שעירב ב"ד י"ן דלא אולינן בתר רובא ע"כ: (י) חליתית

באר הגולה

טז משנה שם דף ל"ט: יז משנה שם דף ל"ט: (כ) לומר אפילו בהנאה דכל אחד ואחד שלוקח ממנו אומר וזה שלא עירב כיון שלא נודע דעירב משא"כ בספק דמיירי דידוע בודאי שעירב ב"ד י"ן דלא אולינן בתר רובא ע"כ: (י) חליתית

שנוכל לומר על כל אחת שהיא המחנאה דהא אתה ממיר את כולם כפעם אחת א"כ אתה ממיר בודאי אף מי שלא היתה ממחנאה אלא דע"כ לומר דמ"מ כיון שיש זד מעלה לאחת מהם מהני גם להשאר דומה לדבר מה שמלינו כפי' ק"י שאם נאבד אחד מהם דמותר לאכול השאר שנים שנים דוקא מטעם שבוטלי' יש צנייהם אחד שהוא טהור ע"כ מושיל גם להשאר ה"י כן הוא בהנהגה כהנות דכיון שיש אחת צנייהם שיש לה חוקה עובדה מושיל לכולם ה"י כן הוא בהנהגה עובדי כוכבים אע"פ דכאן אין ספק שיש עובדי כוכבים אחד מערב מ"מ הדבר שקול כמו דהתם יש גירעומא דנת אחת וזה כנגד המעלה שלא נודע מי היתה ממחנאה ע"כ כאן אנו אומרים כיון שיש עובד כוכבים אחד מחנאה כשרות אמרינן דגם האחרים בחוקת אלה דהתם הוה ספק דלורייתא דהיינו איסור אוסם ע"כ מותר דוקא דיעבד אצל כאן הוה ספק דרבינן כמו שכתב רמ"א מותר אפילו לכתלה אלא דקשה צמ"ש רמ"א "כל שאין ידוע שלא עירבו לשון רבים הא אפי' אם נודע שיש אחד שמערב בודאי אסורים כולם כדמסיק אה"כ ע"כ נראה לענ"ד עיקר דל"י ש' צנת א' שהוא ודאי מערבים בו יין לא מהני ליה אף אם יש צנת אחד דודאי אין מערבים דהו' ממש דומיא דב' שצילין דכל דמיקון רבינן כעין דלורייתא מיקון אלא אולינן בתר רובא כמ"ש אה"כ ומו' דהיא דשני צנילין מיירי גם כן צנומאה דרבינן כמבואר בת"ה הארוך דף ק"י: (יד) דב"ב

באר הגולה

טז משנה שם דף ל"ט: יז משנה שם דף ל"ט: (כ) לומר אפילו בהנאה דכל אחד ואחד שלוקח ממנו אומר וזה שלא עירב כיון שלא נודע דעירב משא"כ בספק דמיירי דידוע בודאי שעירב ב"ד י"ן דלא אולינן בתר רובא ע"כ: (י) חליתית

מדשרינן במתני' יוחים ככובשים שלהם (ע"כ): [בג] ואם ידוע כו' אבל כו'. כמ"ש (פסחים ט' כ' ושי"מ) במקום רב. ר"ף ורא"ש: [בד] ומכרו כולו הויזן כו'. כמ"ש ע"ד א' הלכה למעשה כו': (ליקוט) ומכרו כולו כו'. דמ"ש כולו אסור בהנאה היינו לסתם מתני' אבל להשיב'ג מכרו כו'. ת"ה פ"ו ב' בשם ה"ר יונה ופליג על הרמב"ם ועמ"ש סי' קל"ד ס"ה בהג"ה וס"ל להר"י הרשב"א כיון שבגמ' לא הו"ה חלוקה לא קי"ל כירושלמי וכ"כ שם כמה פעמים (ע"כ): [כד] ואם ידוע כו'. כמ"ש פ"ב דכתובות (כ"ז א') אם יש מחבואה כו' והקילו בשבירה וה"ה כאן דאינו אלא מדרבנן תלינן

באר הריב"ב

(טו) חליתית. הוא מין פרי שקורין בלור"א ומתכין את קרטיו ואסור נטקין ואסור משום טמאיות הסכין. רש"י: (טז) דגים. שאין להם קסקת ועמדין לגדל לאחר זמן וק"ל דמותר ומשמע דשאר דגים קטנים שיש בהן קסקת מותרים שהרי יכול להבחין צנייהם וצ"ח העמאים. ש"י: (יז) חוץ. פי' אומדן כמה הוא דרכן לערב כציוצא באלו ומכרו חוץ מדמי אותו יין ט"ו וכנת ה"ך דהיינו מדינה אצל לפי מה דק"ל ר"ס קכ"ג דקסת יינס בזמן הזה מותר בהנאה במקום הפסד ה"ה הכא וק"ל: (יח) שעירבו. כתב הע"ו ומיירי שאינו ידוע איהו עובדי כוכבים אינו מערב דלא על כ"ה או' ח"י אומר והו' שלא עירב ואפילו הרוב דרכן לערב הא' שלא מערב מציל על כולם אולינן בתר רובא כמ"ש אה"כ ומו' דהיא דשני צנילין מיירי גם כן צנומאה דרבינן כמבואר בת"ה הארוך דף ק"י: (יד) דב"ב

(ו) כיוצא בזה באיסורי דרבנן. עיין במשנת ט"ז ח"ד סי' ל"ד בקדושת חרס שדרכם כאלה הם סדק נחמיה לזמן לתקן ולעוה במקום הסדק שלא יפלו ובעת נודע שזאלו א' עשה טיחה זו צנייהם חריפא וכנת דיש להחיר מן הסתם כיון שגודע ג"כ שיש עבלי מלאכות שעושים בעד לחוד בלא צנייהם ומת"ש הרמ"א בל"ח. ומה נמי ליכא איסור דלורייתא דקדמה דרבה להשמש בשפע (עיין במשנת פרי מטבחה סימן

נקודות הכסף

ומסתמא גם כהא אמרי' בתם דל"ה שלא יהא עובד כוכבים א' צעיר שאין מערב בו ע"כ אצל היכא דמכירים אותו העובד כוכבי' לא אמרינן דמילי. גם מה שקשה דהתם צנייהם דיעבד הוא לק"מ דהכא נמי דיעבד הוא כיון שכבר נעשה צנת עובד כוכבים וכלעיל סימן ק"ח בהג"ה ובמה דוכמי כ"ה הכא צ"י דמקלנין ביה צנמה דוכמי. גם מ"ש אלא דקשה צמ"ש רמ"א כל שאין ידוע כו' עד סוף הדיבור אין לו טעם וע"י ש"י:

יד אפרים

(שם ס"ק י"ג) הארץ צדקתם שאינם נכונים והדבר פשוט דמהר"ם שצ"ה ורמ"א מיירי דידוע שיש עובד כוכבים א' שאינו מערב ואין ידוע איהו וכן הוצא במדברי רוב צ"י סי' קכ"ג ואגדה פ' אין שמעתיך ועתה שמתקנין להם צנתייהן כיון כ"כ ר"ב דמותר הלחם א' א"א שלא יתקן עובד כוכבים א' צנתייהן ודמ"ה צ"ב דמחנאות א"ס שם מחנאה אחת מצלת על כל הכהנות עכ"ל וז"מ בל"ה כ"ב כ"כ דין ט"ו שמת

גליון מהרש"א

(סעיף א' בהג"ה) ואם ידוע שעובד כוכבים אחד הוא בעיר. עבר"מ שיש מדרמין זה למחבואה אחת דמצלת על כולו אף שיש ודאי מי שמעיר וצ"ע בהר"ן פרק האשה שנתארמלה דף כ"ז א' ד"ה פרינן במבואר זה ודוקשה עליו דיענין משני א"א דלא משתמט חד מיניהו ובעל כו' אדרבה כל היכא דאיכא למחיל לקולא תלינן כו' בדשבלא התם כיון שיש מחבואה אחת איכא למיירי שלא היתה כהנת זו עיר בודא שכתב כרכוס כלל: (ש"ך ס"ק מ"א) חליתית משוי ליה לשבח. ובשאר דברים חריפים איכא ב' דעות ריש סי' צ"ו וע"ש ב"י: (הגהת ה"ט) (סעיף א' בהג"ה) דכל דפריש מרובא פריש. ט"ו ס"ק י"ד וי"ל גזר שמא יקח בו וי"ל לפי דק"ל דלא אמרי' כל קבוע כמחצה על מחצה רק כשהאיסור ניכר במקום משא"כ כשאין ניכר ל"א כל קבוע כו' אי"כ קשה הא הכא אין האיסור ידוע וניכר וצ"ל כיון דאם היינו רוצים לחקור ולדרוש מיד היה אפשר לידע ולכור הדבר אי"כ עיקר הדברים ניכר וידוע וא"כ שפיר אמרינן כל קבוע כו' ומעתה גם קושית ה"ט"ז ל"מ מדי כיון דיש צנתייהן שכולו להכיר את האיסור ליכא כלל גזירה שמא יקח הקבוע וק"ל: (תירושי הגרשונים)

הביא דברי האר"י בסתם וע"י בגמ"א בסי' תמ"ז ס"ק ל"ח ואולי סובר הש"ך שהאר"י מיירי במינות מים ועיין בס"ק שאח"כ: (סעיף א' בהג"ה) ואם ידוע שעובד כוכבים אחד הוא בעיר שאינו מערב בו יין אע"פ שאסור עובדי כוכבים דרכן לערב בו יין מותר ליקח מכולו על זמן שידעינן בודאי שלא עירבו תלינן לקולא וכו'. פירוש מכולן לוקחין חוץ מאותן שאנו יודעים שערבו בו יין מאותן אין לוקחין כיון שאנו יודעינן שערבו עכשיו יין והדבר פשוט. וכל מה שטרח ה"ט"ז להותיב ולפרק הוא שפת יתר שלא לצורך עכ"ל: (תירושי הגרשונים)

אסור לקנות מהן נצמחין אף על פי שזוהי שהרוב ודאי אין מערבין ואם לקח מהן אסור דכל קצוה כמחלה על מחלה כדלעיל סי' ק"י ס"ג וה"ה אם העובדי כוכבים המורכבים יש להם ממונות הרי נעשה קצוה נצמחיות שלהם ולא אמרינן כל דפריש מרובה פריש אלא כשהעובד כוכבים הולך לשוק ומוכר וק"ל: וכן להפקידו כו'.

דפריש בו' ע"כ מייירי כאלן שיש ג' מיינים א' ודאי מערבין שני ודאי אין מערבין שלישי הם סתם ועל מי שקונה מהסתם קא מייירי ויזול בחר רובא י"ש להקשות נגזר שמה יקח מן הקצוה כדלמא סי' ק"י סעף ו' ודאי לומר דשמי הכא דלפניו אס' יקח מן הקצוה אין כאלן אלא איסור דרבנן שהיה סתם יינם דהא גם לעיל אס' יקח מן הקצוה ה"ל איסור דרבנן דמן התורה.

יא מהמוריים (פי' שומן של דגים) במקום שדרכן לתת לתוכו יין אסור (טו) ויראם היה היין יוקר מהמוריים מותר [בז] ובמקום שאין דרכם לתת לתוכו יין מותר לקנותו מהם כ [בח] וכן להפקידו אצלם ולשלחו על ידם (דשנ"ה):

יב (כ) כא הרשב"א היה נזהר (ו) מהכרכום מפני שבכל הארץ ההיא היו מזלפים עליו יין הרבה וגם מערבין בו חוטי בשר יבש:

קמו דין חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו וגבינה וחמאה. וכו' ג' סעיפים:

א חלב (א) (א) שחלבו (א) עובד כוכבים א ואין ישראל רואהו אסור [א] שמה עירב בו חלב טמא

באר הגולה

יח משנה דף כ"ט והסתמי ופירש"י דלא עבד ליה מגזים טמאים: יט מעבד דההיא ארנא דמוריים וכו' ס"ד דף ל"ד: כ הרשב"א תשובה סי' קל"ג: א משנה עטרת סוכס דף ל"ה:

משמע דמ"מ להדיא אכל היכא דלאו ידוע שדרכן נכך אלא דלאו ניקוס וימאש להחמיר שמה דרבן לתקן באיסור כמו שזמן הרשב"א אס' כן פשוטא ד"ל דאי אפשר שלא יתקן אחד נכבש וע"ל דהרשב"א היה יודע שהיו מערבין בו יין הרבה וכמו שכתוב בתשובת הרשב"א ובדברי המחבר ולא היו בו ששים אצל כרכום שליו נראה דמתמחה אית ציה ששים דהא אין טועמין כלל טעם היין כרכום. וגם הנשקט שמערבין בו חוטי בשר יבש יתחב בתשובת הרשב"א שדפוסם שלמינו ואף לתשובת הרשב"א כנכש שהיו צד המחבר נראה דלא חש ליה הרשב"א אלא לפי שהיה יודע שהיו מערבין בו הרבה חוטים עד שלא היו נעלים ברוב וצוה בקה"ק כל כך באומותן שערבו בענין שלא היה יוכר והלך אסור אצל כל הכרכום שנחלנו שהדבר ידוע ונכור שיש רובא דמינכר כרכום "א"כ אפי' אס' ימאלא צמיעוטא "דמיעוטא חוטי בשר יבש נטל הוא ברוב ויזון שכן מותר אפילו לכתחילה ליתנו לחבשיל דודאי יש ששים בתבשיל ודלעיל סימן ק"ט דיבש ציבש שנתבטל ברוב מותר לנטלו אפילו לכתחילה גם' לכו"ע וכן ליש פוסקים מותר אפילו בלא ששים ע"ש ועוד דלא שייך כאן מנטל איסור לכתחילה כיון דספק הוא אס' יש כאלן שום איסור ודלעיל סימן פ"ד ס"ק ל"ח וסימן קט"ו ס"ק כ"ח וכו' ד"ל דהרשב"א לא היה נזהר אלא כרכום שהוא לח וא"כ גם החוטי בשר יבש לא היו יבשים לגמרי ואס' כן הם נמנים טעם אצל בארלות האלו שהכרכום הוא יבש כעך אס' כן אפילו ימאלא חוט בשר יבש לית לן צד וכמו שכתבנו לעיל סי' פ"ו סוף סעף ו' בה"ה גבי עור הקיפה שנתמיש כעך בענין דלית צד לתלוות שרי ואף דק ג"כ לפעמים כרכום רטוב ולא זהו ממתם שהיה מונח במקומות הקרים ורטובים ואפשר שמתחלה היה יבש כעך ותו י"ל דדוקא הרשב"א היה נזהר לפי שהיה יודע שזוהי שהיו מערבין בו חוטי בשר יבש בענין שהיה יודע שהמוריים הכרכום לא היו אומנים אלא האדנא שזוהי שהכרכום שגא מהארלות שגדל שם שאומנים בו כלא ודחוקי איסורא ותו דאפשר דהרשב"א היה יודע שהמוריים הכרכום לא היו אומנים אלא האדנא שזוהי שהכרכום שגא מהארלות שגדל שם שאומנים גדולי עושים אותו ואומן לא מרע נפשיה כדלעיל סעף ה' ועוד דידוע שיש זומן הזה הרבה כרכום הוא צדוק ונכור שאין בו שום חוטי בשר יבש:

יח משנה דף כ"ט והסתמי ופירש"י דלא עבד ליה מגזים טמאים: יט מעבד דההיא ארנא דמוריים וכו' ס"ד דף ל"ד: כ הרשב"א תשובה סי' קל"ג: א משנה עטרת סוכס דף ל"ה:

מ"מ להדיא אכל היכא דלאו ידוע שדרכן נכך אלא דלאו ניקוס וימאש להחמיר שמה דרבן לתקן באיסור כמו שזמן הרשב"א אס' כן פשוטא ד"ל דאי אפשר שלא יתקן אחד נכבש וע"ל דהרשב"א היה יודע שהיו מערבין בו יין הרבה וכמו שכתוב בתשובת הרשב"א ובדברי המחבר ולא היו בו ששים אצל כרכום שליו נראה דמתמחה אית ציה ששים דהא אין טועמין כלל טעם היין כרכום. וגם הנשקט שמערבין בו חוטי בשר יבש יתחב בתשובת הרשב"א שדפוסם שלמינו ואף לתשובת הרשב"א כנכש שהיו צד המחבר נראה דלא חש ליה הרשב"א אלא לפי שהיה יודע שהיו מערבין בו הרבה חוטים עד שלא היו נעלים ברוב וצוה בקה"ק כל כך באומותן שערבו בענין שלא היה יוכר והלך אסור אצל כל הכרכום שנחלנו שהדבר ידוע ונכור שיש רובא דמינכר כרכום "א"כ אפי' אס' ימאלא צמיעוטא "דמיעוטא חוטי בשר יבש נטל הוא ברוב ויזון שכן מותר אפילו לכתחילה ליתנו לחבשיל דודאי יש ששים בתבשיל ודלעיל סימן ק"ט דיבש ציבש שנתבטל ברוב מותר לנטלו אפילו לכתחילה גם' לכו"ע וכן ליש פוסקים מותר אפילו בלא ששים ע"ש ועוד דלא שייך כאן מנטל איסור לכתחילה כיון דספק הוא אס' יש כאלן שום איסור ודלעיל סימן פ"ד ס"ק ל"ח וסימן קט"ו ס"ק כ"ח וכו' ד"ל דהרשב"א לא היה נזהר אלא כרכום שהוא לח וא"כ גם החוטי בשר יבש לא היו יבשים לגמרי ואס' כן הם נמנים טעם אצל בארלות האלו שהכרכום הוא יבש כעך אס' כן אפילו ימאלא חוט בשר יבש לית לן צד וכמו שכתבנו לעיל סי' פ"ו סוף סעף ו' בה"ה גבי עור הקיפה שנתמיש כעך בענין דלית צד לתלוות שרי ואף דק ג"כ לפעמים כרכום רטוב ולא זהו ממתם שהיה מונח במקומות הקרים ורטובים ואפשר שמתחלה היה יבש כעך ותו י"ל דדוקא הרשב"א היה נזהר לפי שהיה יודע שזוהי שהיו מערבין בו חוטי בשר יבש בענין שהיה יודע שהמוריים הכרכום לא היו אומנים אלא האדנא שזוהי שהכרכום שגא מהארלות שגדל שם שאומנים בו כלא ודחוקי איסורא ותו דאפשר דהרשב"א היה יודע שהמוריים הכרכום לא היו אומנים אלא האדנא שזוהי שהכרכום שגא מהארלות שגדל שם שאומנים גדולי עושים אותו ואומן לא מרע נפשיה כדלעיל סעף ה' ועוד דידוע שיש זומן הזה הרבה כרכום הוא צדוק ונכור שאין בו שום חוטי בשר יבש:

קמו א ואין ישראל רואהו אסור כו'. לא שנה חלבו לנכרו או לנזרך ישראל שמה עירב בו חלב טמא

הידושי רעב"א

קיד (ש"ך בקב"א) שהכרכום הוא יבש כעך. ע' בפרי"ח (לעיל רס"י ק"ג) ופמ"ג (שם):

דוקא כו': (ליקוט) וכן להפקידו כו'. שאין העובד כוכבים נוהן אל דעתו לסלק המוריים וליתן יין שהיה לא נודע שהיין יפה למוריים ולא יתא חמור מפקיד מלוקח שם (ע"כ):

קמו [א] שמה עירב בו. ג' שם:

פתחי תשובה

(כ"ג) ונמינו ו' שנמקס הסדק דבר מועט הוא ולדעת הרשב"א והמחבר לעיל סי' פ"ט מותר ואף לדעת המוקדם ללא רק איסור דרבנן ולכן סמכין לקולא וגם לא ישתמשו בהם עד אחר מעל"ט דיש לנזק ג"כ היס מייירי שס"י ק"ג ס"ה ע"ש: (ז) מהכרכום. טעמ"ט ס"ק פ"ג ועיין בתשובת נחלת שבעה סי' ס"ב כ"א ותשובת שם דלקי ה"ד סי' ס"ג מ"ש בענין או בענין נעלעל"ך:

קמו (א) שחלבו. עכ"ל של מהר"י"ט נכ"ס יין בשרה שחולב שז"ל דס' כו' וכן בתשובת סימן כ"י סי' ל"ח ממחיר מה והנחמיו לעיל סימן פ"א סק"ו ועמ"ש שם:

(שם בפ"ו ס"ק י"ד) ויש להקשות נגזר כו'. לק"מ דנפיש ממיאל או לקחו עובד כוכבים שלא צמיתו לא גזרין אפילו באיסורא דאורייתא ודלעיל סי' ק"י וכו' הכא: (הגה"ה בש"ך ס"ק ב"א) דמיעוטא חוטי בשר יבש בטל הוא ברוב וכו'. לא ידעתי למוקד דעת באמ"ו ו"ל הלא זה מין נשאלו מינו אין שאין טעמן שזון וגם שמן אינם שזון כמ"ש בס"י ק"ט ס"ה ע"ש: בסוף ס"ק ב"א חסר שלש שורות וכן י"ל שאין זו

אחד עושה טיחה ו' נמנייה תרפא לנטה ועליו קיד יס' להלך כיון שזוהי שום שאין עושין נצמיה והקדרה דרכה להשתמש בשפס וטעמיה מועט ומ"מ לא ישתמש בו עד מעל"ט אחר המוקן ע"ש:

קמו (בש"ך ס"א) חלב שחלבו עובד כוכבים. עכ"ל וכתב"ש ח"ג סי' קמ"ג חלב שחלבו עובד כוכבים וכן ישראל רואהו וגר אלא פסיקא דאורייתא מנאש תעוררות חלב עמא וכבר העידו ל' לאתר שחלבו עובד כוכבים המושלג טור א' סי' ל"ב האריך מה ע"ש. עכ"ל ונפשיה נע"י מי חו"ד סימן קנ"ט:

אוצר מפרשים

לדחות שאין הדרון דומה לראיה כמו שביארתי בנודע ביהודה חלק י"ד בריש סי' כ"ו: [וגל מרובח] **קמו** (ש"ך ס"א) חלב שחלבו עובד כוכבים כו'. הנה הבי"ח הביא בשם המרדכי דאפילו ליכא דבר טמא בעירו והיה כוסן הזה דלא שכיח לחלב לבהמות טמאות מ"מ אם אין הישראל רואה אסור ואורייתו מהאי דא"מ דף ט"ו דפרך פשיטא ה"ל להשי"א להקשות דאמאי צריך כלל יושב ארץ דאפילו ליכא דבר טמא נמי צ"ל יושב ומשום דל"פ רבנן וא"ל א"כ איתר קשה מאז פרך פשיטא אימא דהא גופא קמ"ל דאף דליכא דבר טמא נמי צ"ל יושב דל"פ כו' י"ל ד"ל האי ברייתא הוהא אתי לאשמעטין ולא אסורא דא"כ חל"ל באם אין הישראל רואה אסור. והנה רבינו רוצים לומר דהויא דליכא דבר טמא בעירו מותר דה"ל כמו ישראל רואה דהוא מותר וראיה מפרק א"מ דף ל"ה א'